

# Høringsrapport fra Spillerforeningen

11. februar 2008.

Kulturdepartementets forslag om regulering av betalingsformidling for pengespill uten norsk tillatelse.

Spillerforeningen  
Harald Ruud, leder  
Baches veg 10  
3400 Lier  
32848010 og 97039389  
[harald@gentlepartner.no](mailto:harald@gentlepartner.no)

Kan det være aktuelt å innføre en tvangsmessig regulering, et konkurransevridende betalingsforbud, når dette strider med EU-retten?

Kan vi forvente at EU-kommisjonen krever at et slikt nasjonalt særtiltak blir fjernet umiddelbart?

Vil en lisensordning for spilleselskaper, slik det ble innført av Labour i Storbritannia i 2001, sikre målsetningene innenfor spillemarkedet til et bredt politisk flertall i Norge?

Vil en lisensordning sikre myndighetenes krav til seriøse spilleprodukter og spilleselskaper, og sikre gode inntekter til viktige idretts- og kulturformål i samfunnet?

Kan det være politisk støy, iscenesatt av miljøer uten bred spillfaglig bakgrunn, med en umettelig appetitt på lovgivning, som mediestyrt medlidenhetskarneval, som i for stor grad dominerer norsk spilldebatt?

Kan det være riktig, er det innenfor en foreldet totalisatorlovs intensjon, at kun 25 % av inntektene til norsk hestesport dekkes av overskuddet hos Norsk Rikstoto, mens anslagsvis 750-780 millioner kroner dekkes som en kostnad i et urasjonelt landbruk og ved overføringer fra private sponsorer og firmaer?

Er det sannsynlig at flere produkter hos Norsk Rikstoto er usunne og illusoriske, og som sådan skaper uakseptable sosiale holdninger, dvs spilleavhengighet?

Kan det være slik, og er det en godt bevart illusjon, at statlig kontroll av spilleselskaper gir dempet grad av spilleavhengighet – eller er det motsatt, at nettopp denne statlige kontroll bidrar til flere spilleavhengige.....?

## **Innledning.**

**Spillerforeningen har felles agenda med et bredt politisk flertall på Stortinget:**

- **Bidra til å dempe eller fjerne spilleavhengighet i samfunnet og hos lett påvirkelige og sårbare personer.**
- **Sikre gode inntekter til viktige samfunnsformål.**

**Etter at Labour-regjeringen og daværende finansminister Gordon Brown innførte et vellykket lisenssystem i Storbritannia i 2001, har et lisenssystem vært en klar prioritet fra Spillerforeningen for organiseringen av det norske spillemarked.**

**Spillerforeningen har gjennom mange år vært en aktiv og kreativ aktør i dialog med politiske partier, departement, Lotteritilsyn, Forbrukerombud, Norsk Rikstoto og norsk hestesport.**

**Spillerforeningen har bred spillfaglig bakgrunn, nasjonalt som internasjonalt. Spillerforeningen er et viktig kompetansemiljø innen spill, spillerstrategier, analyser samt juridiske og politiske forutsetninger knyttet til et internasjonalt spillemarked. Bidratt etter 1995 med produkt- og kunderådgivning opp mot ledelsen av Norsk Rikstoto og norsk hestesport.**

**Spillerforeningens styre i 2008:**

**[www.spillerforeningen.no](http://www.spillerforeningen.no)**

| <u>Verv</u> | <u>Navn</u>           | <u>Bosted</u>  | <u>Yrkesbakgrunn</u>                                                        |
|-------------|-----------------------|----------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Leder       | Harald Ruud           | 3400 Lier      | Forsvaret, Oslo Børs, styreverv, 20 års politisk erfaring, lederstillinger. |
| Nestleder   | Ole-Henrik Skram-Lund | 0183 Oslo      | Hotellbransjen                                                              |
| Kasserer    | Rolv Sandbrekken      | 5063 Bergen    | Revisor, økonomi.                                                           |
| Webmaster   | Eirik Stillingen      | 0977 Oslo      | Bibliotekar                                                                 |
| Styremedl.  | Odd Hugo Eriksen      | 5031 Laksevåg  | Butikksjef Akvariet                                                         |
| Styremedl.  | Jon Erik Hagen        | 5918 Frekhaug  | Førsteamanuensis                                                            |
| Styremedl.  | Johnny Eliassen       | 9760 Nordvågen | Selvst. næringsdrivende                                                     |
| Styremedl.  | Gaute Groven          | 3040 Drammen   | Assuranse                                                                   |
| Styremedl.  | Helge Storehagen      | 2316 Hamar     |                                                                             |
| Revisor     | Harald Hølleland      | 5163 Bergen    | Skipselektriker                                                             |

## **Juridiske forutsetninger for spillemarked i Norge og EU.**

### **EØS-loven nr 109 – 1992 § 2, første punktum / norsk lov må vike.**

Forrangbestemmelsen innebærer at hvor en norsk lovbestemmelse strider mot EØS-regelverk som er gjort til norsk lov, så må den norske lovbestemmelsen vike. Denne regelen gjelder de såkalte kollisjonstilfellene, hvor en norsk bestemmelse står i klar motstrid med en EØS-forpliktelse.

Parallellt med denne bestemmelsen finnes det i norsk rett et ulovfestet preumssjonsprinsipp. Dette prinsippet innebærer at norske domstoler i størst mulig grad skal søke å tolke norske regler i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser, herunder EØS-rettslige forpliktelser.

### **EU-prinsipper - som har betydning for spillemarkedene.**

Grunnleggende prinsipper i EU er:

- Etableringsfrihet
- Næringsfrihet
- At det ikke settes inn nasjonale og proteksjonistiske særtiltak som virker konkurransevridende mellom lovlig etablerte selskaper innen EU.

Ladbrokes-saken ble utsatt i Oslo Tingrett fra 04.02.08 til foreløpig 13.05.08 etter anmodning fra Regjeringsadvokaten. Oslo Tingrett har tidligere i tilknytning til saken anmodet EFTA-domstolen i Luxembourg om en tolkning av de juridiske forutsetninger for saken. Domstolens tilrådning og krav for monopolselskaper, som Norsk Rikstoto og Norsk Tipping, forelå i juni 2007:

- Man kan ikke diskriminere mellom private aktører innen EØS.
- Tiltakene som brukes for å oppnå målene i spillpolitikken må ikke være proporsjonale, dvs at det må være på det rene at man kan ikke oppnå de samme effektene ved å bruke mindre inngripende tiltak, for eksempel et konsesjonssystem.
- Det må være en helhet i politikken. Man kan ikke begrunne et monopol med at man ønsker å bekjempe spilleavhengighet, og samtidig la et statlig monopol drive en virksomhet som nører opp under det samme ondet.

Hensynet til å bevare spillemidlene i landet og å finansiere ”samfunnsmessige formål” er ikke et tvingende allment hensyn som etter EØS-retten kan begrunne restriksjoner i art 31 og 36 / økonomiske hensyn. Heller ikke finansiering av hesteavl en lovlig begrunnelse for å begrense etableringsfriheten eller den frie flyten av tjenester etter EØS-regelverket. Dette etter EFTA-domstolens sak E-3/06 (Ladbrokes) premiss 46, 68 og 71.

Spillerforeningen kommer tilbake til disse punkter under avsnittet der vi evaluerer produktene og virksomheten til Norsk Rikstoto og norsk hestesport.

## **Rettspraksis i EU - klare føringer fra EU-kommisjonen.**

EU-domstolens dom av 06.11.03 i Italia, den såkalte Gambelli-dommen, la klare føringer for rammene for spillemarkedet i Italia. Gambelli og 137 andre fungerte som agenter ved at de videreformidlet utenlandske veddemål og tippespill som hadde konsesjon i England, men som ikke hadde konsesjon i Italia. EU-domstolen tok stilling til om de italienske bestemmelsene representerte en restriksjon for etableringsfriheten for den frie utveksling av tjenesteytelser, og som sådan var en restriksjon på EU's fire friheter. (EU-domstolens sak C243/01). Domstolen ga Gambelli og agentene medhold, og saken legger en streng føring for nasjonalstatene og aktørene innen spillemarkedene i Europa.

Det foreligger en rekke rettsavgjørelser i flere land innen EU-området samt klare politiske og juridiske føringer fra EU-kommisjonen gjennom flere år som får betydning for rammer og organisering av spillemarkedene i de enkelte land. Blant de siste føringer, vil vi nevne:

- 24.01.08 ble det presisert i pressemelding fra Reuters: *"The European Commission is set to give Germany a final warning next week over the country's new law banning online gaming and betting"*. Videre heter det i meldingen: *"EU Internal Market Commissioner, Charlie McCreevy, wants to crack down on hurdles to cross-border competition services"*.
- 31.01.08 heter det i en ny pressemelding fra Reuters vedr det svenske spillemarkedet: *"I strupen på pengespill-monopol. Kommisjonen vil i følge kilder i Brussel behandle saken i sitt møte onsdag. Kommisjonærene vil da drøfte hvilke juridiske virkemidler som skal settes inn mot det svenske monopolet. Det svenske finansdepartementet ville ikke kommentere meldingen"*.

Kulturdepartementet nevner i sine forslag av 13.11.07 vedr fjernspillvirksomhet at *"Det nye direktivet om betalingstjenester (COM 2005 603, final) som er under vedtakelse, kan medføre begrensninger for norske myndigheters adgang til å regulere betalingsformidling. Departementet legger imidlertid til grunn at de foreliggende direktivene og forslagene i hovedsak tar sikte på en harmonisering av tekniske løsninger og tilrettelegging av infrastruktur for å sikre like konkurransevilkår for betalingstjenester innen det interne markedet"*.

Ansiktsløse byråkrater i kulturdepartementet skriver videre: *"Slik departementet vurderer det, vil den foreslåtte begrensning i betalingsformidling for fjernspill uten norsk tillatelse ikke være i strid med de foreliggende og foreslåtte direktivene, og at betalingsformidlere må forholde seg til nasjonal lovgivning som ikke er berørt av fellesskapsretten"*.

Dette er feil! Kulturdepartementet har ikke juridisk grunnlag for å "vurdere" og trekke de konklusjoner de gjør. Presiseringene overfor Tyskland og Sverige skulle tydeliggjøre en forståelse om at Kulturdepartementets forslag bryter med EU-retten.

At departementet v/regjeringsadvokaten velger å utsette Ladbrokes-saken etter hva som har blitt meget tydelig presisert overfor Tyskland og Sverige, bekrefter at departementets egne jurister begynner å skjønne at de har en tapt sak, og at de ikke ønsker å provosere frem en fellende dom for den norske stat.

Deler av det politiske miljø kan velge å nytte de neste ukene til et forsøk på å endre viktige prinsipper og grunnleggende juridiske rammer som er grunnlovsfestet innen EU!? Eller å søke å innfortolke en nasjonal praksis for spillemarkedet i Norge i strid med EU-retten og EU's prinsipper, som om norsk landbruk og Norsk Rikstoto skal kunne heve seg over loven! Dette minner om at mye av menneskehetens historie har gått med til å bruke enkeltmenneskets frihet til å søke å oppheve den samme valgfrihet.

Det vil være mer rasjonelt, sett fra samfunnets side, og sett innenfor rammer som bør være bredt politisk aksepterte i Norge, at et politisk flertall søker mot løsninger og rådende rammer for en tilfredsstillende organisering av vårt hjemlige spillemarked, slik Spillerforeningen konkluderer avslutningsvis i dette innspill.

### **Hva har skjedd med det sosiale problem, spilleavhengigheten, etter at spilleautomatene ble fjernet 01.07.07?**

Spillerforeningen har gjennomgått Sintef-rapporten "Pengespill og pengespillproblem i Norge 2007".

Det er viktig i denne sammenheng å se status for problemene før og etter at spilleautomatene ble fjernet fra lett tilgjengelige steder, kjøpesentra og bensinstasjoner, og hvor lett sårbare grupper av spillere lot seg påvirke.

Spillerforeningen har det inntrykk at kulturdepartementet og statsråden fjernet 97 % av problemet knyttet til spilleavhengighet da aggressive og hurtigrepeterende automater ble fjernet fra markedet.

Det er videre vårt inntrykk at Norsk Automatforbund, bransjeforbundet for aktørene som organiserte og eide de gamle spilleautomatene, gjorde en særdeles dårlig jobb i sin dialog med myndighetene. Når automatene ble destruert, og nye og akseptable automater ble tildelt Norsk Tipping, har denne del av spillemarkedet funnet sin løsning.

### **Hva er et "ansvarlig og moderat pengespilltilbud", som Stortinget og regjeringen har lagt til grunn for norsk pengespillpolitikk. Trenger vi å rydde opp i noen myter og oppfatninger som spill-faglig og juridisk er feil?**

På mange områder ser vi at kulturell forståelse og toleranse praktiseres på avstand. Debatten om det norske spillemarked, slik temaer blir fremstilt fra Lotteritilsyn, departement og visse politikere, bekrefter at vi inntil videre står overfor et kulturelt hegemoni som søker å sikre monopolselskapene Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. Politisk støy og oppstyr kan lett bli tolket som et symptom på økende rettferdighet, et forsøk på å verne om moralske og etiske verdier. Spillerforeningen vil hevde at den offentlige debatt synes å manipulere moral og etikk, mer enn at den er et forsøk på å skape moralske og etiske evner i befolkningen!

Departementet skriver: "Formidling og markedsføring av pengespill uten norsk tillatelse er forbudt".

Ingen norsk borger kan bli dømt av en lovhjemmel som ikke eksisterer (legalitetsprinsippet, grunnlovens § 96), eller en lovbestemmelse som bryter med EU-retten. Vi viser til

Hedmarken Tingrett, saks nr 07-182213, der Spillerforeningens leder og webmaster 29.01.08 ble frikjent etter usakelig og bortkastet anmeldelse fra Lotteritilsynet og Norsk Rikstoto.

Landbruksministeren Riis-Johansen (Sp) innførte et markedsføringsforbud i retningslinjene til totalisatorloven i august 2007. Forbudet bryter imidlertid med EU-retten, og gir derfor ingen lovhjemmel for å dømme noen i en norsk domstol.

Departementet skriver: "Tilbudet av interaktive fjernspill som nordmenn har tilgang til, er derfor ikke regulert eller kontrollert av norske myndigheter".

Det er mye næringsvirksomhet på tvers av grensene som ikke er regulert av norske myndigheter! Dette kan derfor ikke være et argument i seg selv. EU-kommisjonen vil for all fremtid stanse all nasjonal regulering som bryter med EU-prinsippene og som virker konkurransevridende mellom lovlig etablerte EU-selskaper! Det er ingen garanti for at "kontrollerte" selskaper betyr at de lever opp til de politiske mål som Stortinget har satt frem som intensjon gjennom gjeldende lovverk. Nedenfor vil Spillerforeningen dokumentere at den statlige kontroll, dvs Lotteritilsynets virksomhet, og i noen grad departementets virksomhet, ikke gir de resultater som samfunnet har ambisjon om.

Departementet skriver: "I 2006 regner Lotteritilsynet med at det skjedde en ytterligere økning til over 6 milliarder kroner i omsetning i fjernspill, hvorav minst 5,3 milliarder kroner på utenlandske nettsteder".

Spillerforeningen vil klart presisere at det aldri i noe år har vært en omsetning til utenlandske nettselskaper i den størrelsesorden myndighetene antyder. Myndighetene skriver åpenbart slik for å manipulere og for å skape inntrykk hos personer og miljøer/ partier som ikke er bredt spillfaglig orientert.

Tilbakebetalingsprosenten (TBP) hos nettselskapene er 90 % eller høyere. Det betyr at kundens spillebank sirkulerer, dvs kunden spiller for de samme kronene mange ganger. Hos Norsk Rikstoto er gjennomsnittlig TBP kun 65-66 %, noe som gjør at kunden i snitt taper sine penger raskt.

Spillerforeningen anslår at 560–600 millioner friske kroner omsettes fra norske spillere til utenlandske nettselskaper i 2007. Samtidig er de viktigste nettselskapene tydelige på å betale et vederlag til "sports organizers" for å bruke spilleobjektene i spillet, og dette vil, når en lisensordning er en realitet, gjøre at millionbeløp blir tilbakeført viktige oppgaver i samfunnet.

Det blir et vesentlig apropos at økningen i spill til utenlandske nettselskaper blir motivert ut fra at betingelsene hos disse er vesentlig bedre enn hos Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. At spillerne som forbruker plasserer sine midler som de gjør, fra usunne til sunne spilltilbud, blir en sunn reaksjon og en naturlig markedstilpasning. Spillere er tross alt oddsbevisste!

Departementet skriver: "Å begrense og forebygge kriminalitet til pengespill, er et viktig hensyn bak norsk pengespillpolitikk. Muligheten for å utnytte pengespillvirksomhet til hvitvasking av penger, er en kjent problemstilling".

Spillerforeningen har den klare oppfatning at temaet er sterkt overdrevet, og blir fremført for å skape myter og urettmessige og uheldige oppfatninger om spillere og spilleselskapene. Det er ingen stor hemmelighet at personer fra "frie yrker", har tilgang til uregistrert eller svart kapital. Det er også sannsynlig at en del av denne kapital går til normal omsetningen hos både Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. Vi kan snarere vinkle problemstillingen slik: Hvis myndighetene skulle lykkes i å kontrollere dette spill 100 %, noe som i og for seg ikke er mulig, men hvis så skjedde ville omsetningen hos både Norsk Tipping og Norsk Rikstoto gå vesentlig ned! Er det ønskelig, selv om vi alle ser sider ved dette som er uønsket?

Hvitvasking var tidligere sett på som salg av vinnerkuponger mellom spillere, og at kjøper betalte en overpris. I dag er det meste av spillet registrert ved kundekort og nettspill, og da forsvinner muligheten til hvitvasking av store beløp. Tilsvarende tilstand vil det være for spillerne ved spill til utenlandske nettselskaper.

Myndighetene må gjerne sette inn ressurser mot miljøer som får tilgang til uregistrert og svart kapital, som taxinæringen, når disse bryter skattelov, ligningslov m.v. Men dette har intet med spillemarkedet og en omfattende spillebransje å gjøre.

Departementet skriver: *"Flere land, både i og utenfor Europa, vurderer eller har innført tiltak for å begrense uheldige konsekvenser av fjernspill uten tillatelse i vedkommende land".*

Teamet er tidligere kommentert. Slike tiltak vil bryte med EU-retten. Tiltakene vil være konkurransevridende for EU-registrerte selskaper.

Det er nasjoner utenfor EU som har innført betalingsbegrensning. I visse land synes årsaken like mye å være begrunnet ut fra en proteksjonistisk ambisjon om å beskytte nasjonale spillerselskaper i eget land.

Departementet skriver: *"Departementet ser tilveksten i tilbudet av fjernspill som en reell risiko for folkehelsen".*

Spillerforeningens leder har selv 16 års erfaring fra Fylkesting, og har vært sosial- og helsepolitiker for Høyre gjennom en årrekke. Departementets utsagt er noe sludder! Dette er kun nevnt fra departementet fordi man søker dette argument i et forsøk på å få EU-aksept for dette i prosessen for å beskytte en overforeldet monopolordning. Det er ikke medisinsk faglig dokumentasjon som underbygger denne "risiko". Det er snarere slik at det er dagens virksomhet hos Norsk Rikstoto, som er godkjent av Landbruksdepartementet og Lotteritilsynet, som er sosialpolitisk uheldig. Tilbudet av fjernspill har snarere åpnet opp for tilbud til kritisk bevisste spillere med stor selvkontroll. Dette kommer vi tilbake til.

Departementet skriver: *"Norske myndigheter har ingen kontroll med innholdet i fjernspill som mangler tillatelse her til lands".*

Slik kontroll bør aldri bli tillagt Lotteritilsynet! En EU-akseptert lisensordning bygger på liberale driftsvilkår for nasjonale som internasjonale selskaper. Konkurransevridende tiltak og byråkratisk særkontroll blir ikke akseptert. Det kan heller ikke påvises sosialpolitiske forhold som underbygger behovet for slik kontroll. Snarere ser vi at det motsatte er tilfellet, og vi viser til avsnitt nedenfor.

Departementet skriver: *"Bruk av mellomledd, kan føre til en omgåelse av forbudet, da den opprinnelige betalingsformidleren ikke alltid kan spore om midlene skal betale for fjernspill eller ikke".*

Korrekt! Det foreslåtte tiltaket fra kulturdepartementet "vil ikke virke som en absolutt sperre mot betaling for fjernspill", som de selv bekrefter. Nettselskapene finner andre tekniske løsninger, som for øvrig myndighetene kjenner til, men som man likevel ikke får gjort noe med.

Forbud mot betalingsformidling er derfor et "lissom-tiltak". Det får det til å se ut som om politikerne "gjør noe", men som ikke har noen som helst reell sosialpolitisk virkning utover å skape irritasjon hos seriøse, reflekterte spillere med sunne spillevaner.

## **Kan det være slik at Norsk Rikstoto ikke lever opp til intensjonene i konsesjonsvilkårene – at produktene ikke er sosialt ansvarlige, og at de økonomiske overføringene til ”formålet” ikke akkurat er imponerende?**

Totalisatorloven er en av tre særlover som regulerer spill i Norge. Gjennom særlovene åpnes det for å arrangere henholdsvis totalisatorspill, pengespill og lotterier. Iht Ot.prp.nr 60 fra 1926 skulle totalisatorloven av 1927 ha som formål ”å skaffe inntekter som kunne brukes til hesteavlens fremme”. Konsesjon ble senere gitt Norsk Rikstoto med monopol i spillemarkedet for å sikre inntektene.

### **Hovedtallene.**

Hestesporten har oppgitt i flere årsmeldinger og presseoppslag at Norsk Rikstoto bidrar med anslagsvis 25-26 % av kostnadene ved hesteholdet i Norge. Det betyr at 75 % av de totale kostnader dekkes av samfunnet, dvs ved at kostnadene inngår i gårdsregnskap som fradrag og ved overføringer fra sponsorer i private firmaer/ privatpersoner som eiere av løpshester.

Fra driftsåret 2006 har Norsk Rikstoto oppgitt disse tall:

- Brutto omsetning: Kr 2.779.631.000,-
- Overføringer til aktive: Kr 249.700.000,-
- Overføringer til formålet: Kr 486.600.000,-

Overføringene til ”formålet” med 486 millioner kroner dekker kostnadene for løpshestene, samt kostnader til Norsk Hestesenter, Det Norske Travelskap, Norsk Jockeyklub og sportens øvrige organisasjon.

Kostnadene til ”aktive” gjennom premiebudsjettenes er en mer relevant tallstørrelse for denne redegjørelse. Total kostnad blir 998,8 millioner kroner (4 ganger total overføring), og 75 % av dette blir 749,1 millioner kroner. I 2007 ble total omsetning hos Norsk Rikstoto 3,16 milliarder kroner, en vekst på foregående år på 383 millioner kroner, hvor en stor del av denne vekst kom fra et automatmarked som ble lagt ned av kulturdepartementet 01.07.07. Dette betyr at kostnadene fra samfunnet, utenfor hestesporten, i 2007 vil være anslagsvis:

**750 – 780 millioner kroner.**

Dette synliggjør flere forhold:

- Grunnlaget for Norsk Rikstoto’s konsesjonsvilkår som et monopolselskap, som en forutsetning for eventuelle særvilkår og en aksept fra EU, er betydelig annerledes enn hva som blir fremstilt fra myndighetene. Norsk Rikstoto er en beskjedne bidragsyter.
- Det samme grunnlag vil overraske en stor del av det norske folk, inkludert et større antall stortingsrepresentanter i et flertall av partiene. Mange vil oppfatte kostnadene ved hesteholdet og hestesportens organisasjon som en betydelig økonomisk belastning for samfunnet.

Norsk landbruk lever i tilnærmet total isolasjon økonomisk, tungt subsidiert, og sterkt beskyttet gjennom proteksjonistiske tiltak, skjermet fra konkurranse. Et relevant spørsmål blir

om vi ønsker å beskytte et spillmonopol som ikke sikrer hestesportens økonomi, og som ikke har gjort det de siste 20 år?

### **Norsk Rikstoto – selskapets produkter lite konkurransedyktige, og sosialt usunne.**

Verdens fremste ekspert, professor Thalheimer, la frem to grundige rapporter overfor styre og ledelse i Norsk Rikstoto i 2000 og 2001. Han konkluderte med at optimal tilbakebetalingsprosent i det norske marked var 81-83 %. Optimalt nivå vil gi økt omsetning, bedre driftsresultat og styrket og en sunnere økonomi for hestesporten. Norsk Rikstoto eller myndighetene, som kontrollerer selskapet hva gjelder produktutvikling, har ikke skjønnet disse fundamentale forhold. Absorbasjonsevnen for spillfaglig forståelse er svak, noe Spillerforeningen har registrert gjennom et stort antall møter med ledelsen gjennom mer enn 10 år.

Endringskreftene innen sporten må settes fri og bli vist forståelse og respekt! På lederplass i Trav- og Galopp-Nytt av 08.02.08 heter det: *”Utfordrende kreativitet er ikke det norsk hestesport er mest kjent for”*. Helt rett! Det var å håpe at myndighetene tok de nødvendige grep overfor en slik milliardbedrift, og da gjerne i tråd med Spillerforeningens anbefalinger.

Det skal legges til at Norsk Rikstoto vil ha en utfordring i å tilnærme seg optimal TBP ved at selskapet har en rekke kostnader som vanskeliggjør en tilpasning:

- Kostbar organisasjon innen hestesporten og eget monopolselskap.
- Kostbare salgs- og distribusjonskostnader.
- Kostbar software og nettløsninger.

Når Norsk Rikstoto ikke er konkurransedyktig opp mot spilleprodukter fra nett, betyr det at kompetansespillere, og spillere som bevisst setter krav til egne resultater og eget spill, vil søke alternativer.

Lav TBP i alle produkter, og ordning med jokerpott og jackpot i V75, samtidig som man hver uke massivt markedsfører mulighet til på et illusorisk og urealistisk grunnlag å vinne større millionbeløp, skaper en bevisst markedsføring uheldige vaner blant mindre bevisste spillere, dvs i lotto-segmentet. På dette punkt er det uomtvistelig at Norsk Rikstoto bryter en viktig forutsetning i forhold til rammevilkårene fra EU i selskapets forsøk på å opprettholde status som et dårlig fungerende monopol.

Spillerforeningen drøftet markedsføringen for V75 med kulturdepartementet og landbruksdepartementet i 2004, og dette førte til endringer i markedsføringsloven ved kgl.res. i mai 2005. Spillerforeningen fant det dessuten nødvendig å fremme en V75-klage inn for Forbrukerombudet i 2007. Klagen ga medhold, og Forbrukerombudet ga et pålegg til Norsk Rikstoto om at de justerte sin markedsføring. Disse ekspedisjoner fra Spillerforeningen og svarene mottatt fra myndighetene, er gjengitt på: [www.spillerforeningen.no](http://www.spillerforeningen.no).

Spillerforeningen finner det til dels oppsiktsvekkende at Lotteritilsynet forholder seg særdeles passive til kritikk og initiativ til viktig kvalitetssikring av spilleproduktene. Det er åpenbart for Spillerforenings styre, etter flere telefonsamtaler og skriftlige ekspedisjoner, at Lotteritilsynet åpenbart er mest opptatt av å beskytte egen virksomhet, at de ikke vil ta selvkritikk. Når Lotteritilsynet detaljstyrer Norsk Rikstoto, og har innført et regime som koster et millionbeløp for Norsk Rikstoto årlig – og resultatene ved selskapets virksomhet er

som beskrevet ovenfor – da ser vi ingen grunn for behovet av en statlig detaljkontroll av spillleselskaper i fremtiden. Samfunnets og myndighetenes intensjoner og mål bør bli ivaretatt på bedre måter enn ved å aktivisere ansiktsløse og ansvarsløse byråkrater i Førde og Oslo!

### **Hestesportens organisasjon – en solid brems for egen utvikling.**

Det er et tydelig kjennetegn ved dårlig fungerende organisasjon at de forsøker å forfalske bildet av virkeligheten, og at man raskt retter anklager mot politisk illojalitet. Personer som representerer kreative endringskrefter, mange med betydelig og relevant kompetanse, blir ikke lyttet til. Mye tid over flere år ble nyttet til en departemental ”hestemelding”, som ikke førte til noe som helst. De neste hovedtemaer pr 2007 og 2008 er dialog med myndighetene om skattelettelser og økonomiske særvilkår. Man ser ikke i hestesporten at myndighetene må forholde seg til overordnede målsetninger om rasjonaliseringskrav for å få frem et mer kost/effektivt landbruk og hestehold. Når hesteholdet ikke er industrialisert, som i Sverige, blir norsk hestesport en brems på omstillingen av landbruket, slik et politisk flertall ønsker det.

Det Norske Travelskap (DNT) er hestesportens største og mest aktive brems! Miljøet er en reproduksjon av ensartethet! Styreleder Øystein Eriksen, generalsekretær Tore Fyrand og tidligere generalsekretær Knut E Johansen har bidratt negativt over mange år!?

Hestesport skal være underholdning i konkurranse med andre kulturtilbud. DNT-miljøet har aldri skjønt dette, bortsett fra i festtalene. DNT bør lære at vil man være venn av seg selv, da må man inngå vennskap med andre. DNT er et miljø for proteksjonistisk innstilte hesteeiere, noe ”Strategiplan 2007-2010” bekrefter. Kunde- og forbrukerforståelse er fraværende.

DNT har mye å lære av miljøet innen galoppsporten og Øvrevoll i Bærum. Men den kulturelle forståelse praktiseres på avstand, som i en frimurerlosje!

### **Hvordan bør vilkårene være for et velfungerende spillemarked i Norge i fremtiden?**

En lisensordning for spillleselskaper vil løse mange av utfordringene:

- Spillproduktene blir sosialt akseptable sammen med samarbeidende og sosialt orienterte spillleselskaper. Dette vil dempe de sosiale utfordringer, og færre vil bli spilleavhengige.
- Inntekter beregnet av omsetning eller driftsresultat vil sikre økte inntekter til gode idretts- og kulturformål og humanitære organisasjoner i Norge.
- En lisensordning lar seg enkelt tilpasse EU-kravene.

En lisensordning vil gi flere spillleselskaper, norske og utenlandske, som får tilgang til det norske marked med aksept fra landets myndigheter ved at de tilfredsstiller lisensordningens krav. Det blir konkurranse mellom flere selskaper, en konkurranse som i seg selv er sunn, og som bidrar til at aktørene er kost/effektive.

Myndighetene får oversikt over spillemarkedet ved innrapportering av nøkkeltall, slik som i Storbritannia. Det gir trygghet for at man har et velfungerende marked, at spillleselskapene

bidrar til "the sport organizers" som forutsatt og avtalt, og eventuelt at man får innsyn som gjør at man kan sette inn konkrete grep mot en aktør.

Myndighetene kan ikke, og bør ikke, ha innflytelse over selskapenes produkter, slik kulturdepartementet antyder i meldingen. Det er en foreldet politisk tanke. Byråkratiske inngrep blir lett konkurransevridende, og dermed ulovlige etter EU-retten. Viktigst er at slike inngrep ikke løser de sosiale krav som vi måtte ha som samfunn. Denne intensjon bør bli hjemlet i lovverk og retningslinjer, og selskapene må da forholde seg til dette, uten løpende detaljkontroll.

Sett fra kundens og forbrukerens ståsted bør spill være en hyggelig og avkoblende hobby og kontrollert forlystelse hos den enkelte. En spillhobby som blir respektert av myndighetene. Spill og spilltjenester bør kunne være en legitim forbruksvare, og at spillere er legitime forbrukergrupper med legitime interesser, som sådanne.

Det er en myte at konkurransedyktige produkter er sosialt skadelige. Spillerforeningen mener at det å sette rammer for produktene som er gunstige for kompetansespillere, er ikke å oppfordre til spilleavhengighet. Vi mener tvert imot at a) tiltak som beskytter de nøkterne spillernes interesser, og b) arbeid mot sosialt uheldige spillevaner, er to sider av samme sak! Demagogisk reklame, som V75-reklamen eksempelvis, stimulerer imidlertid til spill på farlige betingelser, og blir dermed sosialt betenkelig.

## **Konklusjoner:**

- 1. Departementet nedsetter et prosjektutvalg som får som mandat å utarbeide forslag til hvorledes spillemarkedet i Norge bør bli organisert.**
- 2. To overordnede krav: 1) Spilleproduktene skal være sosialt akseptable i tråd med intensjonene uttrykt av Stortinget, og 2) Spilleselskapene skal bidra med et vederlag til innehaverne av spilleobjektene, "the sport organizers".**
- 3. Det åpnes for å vurdere et lisenssystem for spilleselskaper, og prosjektutvalget legger dette til grunn for sitt arbeid.**
- 4. Forslagene må bygge på og være tilpasset EU's prinsipper og lovverk.**
- 5. Det er viktig at forbrukergrupper med god og relevant kompetanse blir invitert til å delta i prosjektarbeidet. Departementet inviterer Spillerforeningen og gruppen "Ansvarlig spill" til å delta i prosjektarbeidet.**
- 6. Prosjektarbeidet søkes avsluttet i 2008.**